

ПСИХОЛОГІЯ / ПСИХОЛОГИЯ

УДК 37.01

Іван Алмашій
(Мукачєво, Україна)

СОЦІАЛЬНІ-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА КУЛЬТУРИ МОЛОДІ

У статті розглянуто формування молодіжної екологічної свідомості з урахуванням різноманітних чинників на регіональному рівні. Запропоновано розрахувати екологічну культуру регіону з урахуванням різноманітних чинників на формування екологічної культури молоді, що проживає в регіоні. Такий підхід дозволить підвищити ефективність психологічних та педагогічних засобів у різних навчальних закладах під час формування екологічної культури молоді.

Ключові слова: *молодь, екологічна культура, освіта, навчальні заклади.*

It was proposed to calculate the ecological culture of the region taking into account the average level of ecological culture of young people living in the region. Such approach would increase the efficiency of psychological and pedagogical means in various educational institutions activities during the youth ecological culture formation.

Key words: *youth, ecological culture, education, educational institutions.*

Актуальність. Всі види взаємодії в системі «Людина-Природа», які пов'язані з пізнанням, освоєнням та перетворенням природного середовища пов'язані з екологічною свідомістю та екологічною культурою. Оскільки природне середовище регіону тісно зв'язане (спільні річки, перенесення мас повітря...) в плані взаємовпливу на нього, то постають два важливих аспекти для дослідження в соціально-педагогічній науці: дослідження процесу формування екологічної культури молоді та узгодженість основних аспектів процесу формування екологічної культури молоді (законодавчих, соціально-педагогічних і т. д.) в діяльності всіх інституцій як навчально-виховних так і тих, діяльність яких має відношення до процесу формування екологічної культури молоді. Одними з таких інституцій є громадські об'єднання, які засновані на добровільних засадах, в основі яких є ініціатива від активних громадян. В їх діяльності є більше гнучкості у виборі форм та методів роботи, і можуть охоплювати ширший контингент молоді, від школярів віком від 14 років до молодого працівника 35 років.

Огляд літератури. Формування екологічної культури молоді досліджено такими вченими, як Абалкіна І.Л., Моткін І.О., Куркуленко С.С., Курняк Л.Д., Науменко Н.В., Процюк В.А. Формування екологічної культури молоді на місцевому і регіональному рівні розглянуто в працях Гаць Я. М., Андронов В. А., Мірошніченко Р. В.

Мета. Розглянути вплив різних чинників на формування екологічної культури молоді з урахуванням природовідповідної моделі поведінки і діяльності.

Формування екологічної культури та свідомості молоді (ФЕКМ) включає екосоціалізацію, тобто становлення людини як носія найкращих зразків поведінки людини в системі «Природа-Людина». Як і будь який процес формування особистості, формування екологічної культури відбувається під впливом різних чинників, а саме економічних, психологічних, ідеологічних, соціальних і т. д. [1, с. 409].

Соціальні-психологічні чинники мають важливе значення і впливають як на екологічно відповідну поведінку та діяльність особистості, так і на організаційно-педагогічні аспекти діяльності різних просвітницьких інституцій по формуванню екологічної культури молоді.

Необхідним є наявність зв'язку між системою основних екологічно відповідних знань, навичок, вмінь (як моделей-прототипів екологічно відповідної поведінки і діяльності) та ієрархічною системою потреб людини (потреби фізіологічні, потреби у безпеці, потреби у спілкуванні, оцінці та повазі, самовдосконаленні, знаннях і розумінні, естетичні потреби). На сьогодні не досліджена чітка межа між рівнем реалізації потреби людини і проявом екологічно відповідної поведінки. Тому дослідження в цьому напрямі є особливо актуальними [1, с. 413].

Проявом поведінково-діяльничої компоненти екологічної культури молоді мають місце два аспекти [2, с. 172].

- екологічно відповідні знання, навички та вміння, які здобуті в різних освітніх інституціях;
- володіння екологічно відповідними моделями поведінки і діяльності, які здобуті у цілеспрямованому процесі формування екологічної культури особистості.

Становлення екологічної свідомості в сучасну епоху, на думку багатьох учених, йде за чотирма основними напрямками:

- науковим, що виражається в прагненні реалізувати на практиці наявні теоретичні і практичні знання про існуючі у природному світі зв'язки, про те, як можна уникнути їх порушення в ході виробничої діяльності людини;
- економічним;
- виражається в усвідомленні економічної невігідності виробничої діяльності, що руйнує оточуюче людину природне середовище;
- культурним, який проявляється в прагненні зберегти природне середовище як елемент культурного середовища;
- політичним, який знаходить вияв у прагненні людей створювати умови існування, відповідні гідності людини.

В наступному аспекті можна говорити про збільшення ймовірності реалізації екологічно відповідної поведінки та діяльності навіть при несприятливому впливі різних чинників. Розгляд проблеми впливу економічного чинника на діяльність екологоосвітніх інституцій, зокрема педагогічне управління має місце при його розгляді у системі «вплив економічного чинника – виховний потенціал формування екологічної культури молоді в діяльності виховної інституції».

Важливим в психолого-педагогічній науці є також дослідження, які стосуються визначення оптимальних параметрів впливу різних чинників на організаційно-педагогічні аспекти формування екологічної культури та свідомості молоді в діяльності виховних інституцій.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Пальчевський С. С. Педагогіка: Навч. посіб. Київ: Каравела, 2007. 410 с.
2. Скрипник С. Екологічна свідомість, екологічна культура в соціальній екології. *Наукові записки*. Вип. 109. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. 172 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>